

re gav sin syn på vården. Därefter skrev varje medlem ett dokument som innehöll intryck och reflektioner från mötet. Detta dokument distribuerades till patienten med en kopia till journalen.

Lärdomar av försöket

Vid en uppföljning har vi förstått att patienterna uppskattade möjligheten att bli hörda. Även om den externa granskningen inte har omfattat så många patienter så var försöket givande, viktigt och lärorikt. Vi menar att en sådan här form av insyn är viktig för samhället, patienten och dem som vårdar.

Redan rådets existens påminner vårdgivaren om att den rättspsykiatriska vården är en samhällsangelägenhet. Risken är uppenbar att vården i isolerade institutioner »privatiseras« (i en allmän betydelse). Patienterna drar också nytta av att få ett forum som kan stärka deras rättsliga status och, inte minst, ge dem en möjlighet till »spegling« samt svar på behov som de ibland inte själva kan artikulera.

Vi tror att framgången för rådets verksamhet har bottnat i att den externa granskningen varit frivillig och inte knuten till ett myndighetsutövande. Rådet har utgjort ett slags reflekterande team med en engångsinsats, utan utfästelser eller beslutsomhet. Vi tror att en enskild intervention som denna kan vara nog så kraftfull.

Slutsats

Extern, klinisk granskning av och med patienter som döms till rättspsykiatrisk vård är viktig för att samhället ska ha insyn i verksamheten, för patienterna som befinner sig i ett kraftigt underläge och för dem som svarar för vården. En sådan granskning bör utformas som ett reflekterande team och vara befriad från myndighetsutövning.

Referenser

1. Socialstyrelsen. Innehåll och kvalitet i den rättspsykiatriska vården. Psykiatriuppföljningen 1997;13. Stockholm: Socialstyrelsen; 1997.
2. Johansson S, Pontén B, Eriksson M. Lyssna mer på patienter och närstående. Läkartidningen 1999;96:5483-5.
3. Socialstyrelsen. Statsbidrag till kommuner för uppbyggnad av verksamheter med personligt ombud. Socialstyrelsens meddelandeblad nr 14/2000. Stockholm: Socialstyrelsen; 2000.
4. Brookbanks W. The review of special and restricted patients. In: Brookbanks W, Chaplow D, Peters J, editors. Psychiatry and the law. Wellington, New Zealand: Brooker's Ltd; 1996:340-61.
5. Lindqvist P. Psykisk störning och brott – en kontroversiell mötespunkt belyst från Nya Zeeland och Australien. Läkartidningen 1999;96:5509-11.

Forskares redovisning av ekonomiska bindningar

II Jag fick nyligen ett personligt adresserat brev angående LIFE-studien från kollegan dr Dahlöf på kliniska experimentella forskningslaboratoriet vid Göteborgs universitet. Han beskriver losartans stora fördelar vid behandling av hypertoni. De studiedata som redovisas i brevet är mycket positiva, och Göteborgs universitets sigill på brevpaperet borgar i mina ögon för hög forskningskvalitet.

Nämns inget om bindningar

Det nämns i brevet inget om bindningar mellan forskaren–författaren och några kommersiella intressen. Jag antar därför att studien har bedrivits från Göteborgs universitet utan några kommersiella kopplingar. Jag är dock bara en enskild kardiolog som vanligen inte får några uppsökande brev från universitet utan söker själv min information på Medline.

Förlåt därför min enfald, men jag vore tacksam om forskaren–författaren ifråga kunde bekräfta att det verkligen inte finns någon ekonomisk koppling mellan honom och tillverkaren av losartan. Jag tror att även andra som är verksam inom det kardiovaskulära området har fått samma brev och skulle ha intresse av en sådan förklaring från Göteborgs kliniska experimentella forskningslaboratorium.

Jävsdeklaration i tidskrifterna

För att vi alla ska kunna tolka och ha förtroende för presenterade forskningsresultat är det viktigt att även belysa de bakomliggande kommersiella bindningarna. En kraftfull deklaration om forskning och företagets sponsring har nyligen publicerats av redaktionerna av JAMA, N Engl J Med, Lancet, Ann In-

tern Med, West J Med, Medline/Index Medicus, de kanadensiska, australiska, nyzeeländska, holländska, norska och danska läkartidningarna [1]. I ett efterföljande stycke diskuterar man »conflict of interest« och kräver att forskare redogör för sina ekonomiska bindningar.

Dokumentet har därefter även publicerats i Läkartidningen [2], som därtill nyligen presenterat sina reviderade författaranvisningar med kommentar av den medicinska redaktionen [3].

Samarbetet med industrin

Ett samarbete mellan forskare och industri är av godo. Varje gång forskningsresultat förs fram bör man dock samtidigt kunna värdera den ekonomiska grunden för ett samarbete. De svenska forskare som på något sätt framträder offentligt bör i samma andetag med ett par meningar deklarerar om de har eller inte har konsultuppdrag och ekonomiska kopplingar inom forskningsområdet.

Milos Kesek

kardiolog, Uppsala
milos.kesek@zeta.telenordia.se

Referenser

1. Davidoff F, DeAngelis CD, Drazen JM, Hoey J, Hojgaard L, Horton R, et al. Sponsorship, authorship, and accountability. N Engl J Med 2001;345:825-7.
2. Davidoff F, DeAngelis CD, Drazen JM, Hoey J, Hojgaard L, Horton R, et al. Sponsorship, authorship, and accountability. Läkartidningen 2001;98:4694-6.
3. Milerad J, Ahlberg J, Eliasson M, Fridén B, Håkansson A, Sundberg CJ, et al. Skärpta krav på manuskript. Läkartidningen publicerar deklarationer av potentiella bindningar och intressekonflikter. Läkartidningen 2002;99:1662-3.